

21 Ιουλίου 2021

Η UNESCO άφησε την Αγία Σοφία στα νύχια των ισλαμιστών

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά θέματα

Πέρσι η UNESCO ζητούσε από την Τουρκία να μη μετατρέψει την Αγία Σοφία σε τζαμί, αλλά να την κρατήσει Μουσείο. Η μετατροπή έγινε, αλλά τώρα, κατά τον πολιτιστικό οργανισμό του ΟΗΕ, δεν τρέχει μία. Τα επίσημα ντοκουμέντα από την διεθνή σύνοδο η οποία ξεκίνησε χθες στην Κίνα, όπως και η αναφορά τεχνοκρατών τον περασμένο Φεβρουάριο, είναι αψευδείς μάρτυρες. Ούτε η μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί ζητείται να αναιρεθεί, ούτε και φαίνεται κάποιο σκληρό μέτωπο για την επερχόμενη μετατροπή της Μονής της Χώρας, με τα περίφημα ψηφιδωτά. Η UNESCO «μήδισε».

Η Αγία Σοφία έχει εγγραφεί στον κατάλογο των μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς το 1985, ως σύνολο, μέσα στις ιστορικές περιοχές της Κωνσταντινούπολης. Η μετατροπή της σε τζαμί αποτέλεσε για τον Τούρκο πρόεδρο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν μια πολιτική κίνηση. Το έκανε ύστερα από άπειρες απειλές ότι θα συμβεί. Καταδικάστηκε διεθνώς και από διεθνή όργανα του Πολιτισμού όπως το ICOM (διεθνές συμβούλιο μουσείων) και το ICOMOS (Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών).

Σήμερα, μόνο «κατσάδα» έχει μείνει στις φαρέτρες όλων αυτών. Κατσαδιάζουν, λοιπόν, την τουρκική κυβέρνηση επειδή δεν ενημέρωσε εκ των προτέρων ότι θα

μετατραπεί μνημείο σε «ενεργό θρησκευτικό κτίριο». «Ήσασταν υποχρεωμένοι να ενημερώσετε εκ των προτέρων το Κέντρο Παγκόσμιας Κληρονομιάς σε περίπτωση ουσιαστικής τροποποίησης και πρέπει να διασφαλίσετε ότι καμία αλλαγή στη χρήση δεν επηρεάζει αρνητικά την Εκκρεμή Καθολική Αξία (OUV) του ακινήτου» λέγανε το καλοκαίρι του 2020. Τώρα, δεν λένε τίποτα.

ICOM και ICOMOS εξέφραζαν ανησυχίες, τονίζοντας τον πολυεπίπεδο πολιτιστικό πλούτο της Αγίας Σοφίας. Τζάμπα τις εξέφραζαν. Στο ντοκουμέντο της διεθνούς διάσκεψης αναφέρεται πως η τουρκική κυβέρνηση διαβεβαίωσε πως έχει υπογραφεί Πρωτόκολλο Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού (πρώην υπεύθυνο της Αγίας Σοφίας) και της Γενικής Διεύθυνσης Θρησκευμάτων με στόχο «τη διασφάλιση της διατήρησης, ανάπτυξης και βιωσιμότητα των ιστορικών, πολιτιστικών, κοινωνικών και πνευματικών αξιών που αντιπροσωπεύονται από τον Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς».

Δηλώνει επίσης ότι καμία «εργασία ή φυσική παρέμβαση που μπορεί να βλάψει την Εξαιρετική Καθολική Αξία της Αγίας Σοφίας, τόσο απτή όσο και μη απτή, δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί» και ότι «το Κέντρο Παγκόσμιας Κληρονομιάς θα ενημερωθεί εκ των προτέρων για οποιαδήποτε αποκατάσταση ή υποδομή σχετικά με το Μεγάλο Τζαμί ».

Η UNESCO παρόλη την πείρα της έπεσε (οικειοθελώς φοβούμαστε) στην παγίδα, αγνόησε τα ανωτέρω που ήδη αποτελούν υποβάθμιση του μνημείου και συμφώνησε ότι: η Αγία Σοφία είναι ανοικτή στο κοινό εκτός από τις ώρες της προσευχής, χωρίς εισιτήριο. Και όταν δεν έχει προσευχή, οι κουρτίνες που σκεπάζουν τα ψηφιδωτά είναι ανοικτές. Μόνο που δεν είναι έτσι.

Οι κουρτίνες δεν ανοίγουν

Τα πετάσματα που κρύβουν τα υπέροχα ψηφιδωτά είναι μονίμως κλειστά και δεν ανοίγουν τις ώρες που δεν τελείται προσευχή. Ο δε γυναικωνίτης, όπου υπάρχουν τα περισσότερα ψηφιδωτά, είναι πάντοτε κλειστός, επειδή γίνονται εργασίες. Τι εργασίες; Ουδείς γνωρίζει. Όπως ουδείς γνωρίζει πώς κρεμάστηκαν οι κουρτίνες πετάσματα και τι προξένησε η εγκατάστασή τους στο μνημείο.

Δεν φτάνουν αυτά. Η αντιπροσωπεία της UNESCO που πήγε στις αρχές του 2021 με επικεφαλής τον εξαιρετικά έμπειρο Μ. Μπουτσανακί, αν και δεν ενοχλήθηκε από τη μετατροπή, αν και διαβεβαίωνε πως οι κουρτίνες ανοιγοκλείνουν ενώ δεν συμβαίνει αυτό, βρήκε κι άλλο πρόβλημα. Το τουρκουάζ χαλί που έχει στηθεί για προσευχή σε όλο το δάπεδο (εκτός από το σημείο του «Ομφαλίου» όπου γινόταν η στέψη των βυζαντινών αυτοκρατόρων) δημιουργεί περισπασμό στο μάτι και βοηθά στην συγκέντρωση υγρασίας. Ο δρ Μπουτσανακί ζητά να αλλαχθεί το χρώμα και να

μελετηθεί το ζήτημα της υγρασίας.

Παρότι δεν αναφέρεται στα έγγραφα, η Αγία Σοφία αντιμετωπίζει, γενικώς, πρόβλημα ανερχόμενης υγρασίας, διότι στα έγκατά της υπάρχουν νερά. Οι ειδικοί ζήτησαν να τυλίγονται και να ξετυλίγονται τα χαλιά της προσευχής και να υπάρχει τακτικός αερισμός ώστε να αποφευχθεί η ανάπτυξη μικροοργανισμών στα μάρμαρα του δαπέδου.

Η Μονή της Χώρας

Η Μονή της Χώρας υποβαθμίζεται από την UNESCO όχι ως προς το μέγεθός της, αλλά ως προς τη μελλοντική μετατροπή της σε τζαμί. Αναφέρεται πως γίνονται εξαιρετικές εργασίες αποκατάστασης και δεν θα είναι προσβάσιμη σε κανέναν τα επόμενα δύο χρόνια. Δυστυχώς, η κατασκευή πάνελ που θα καλύπτουν τα ψηφιδωτά κατά τις ώρες της προσευχής, έχει ολοκληρωθεί. Κάτι που καθιστά πρόδηλο το μέλλον και αυτού του μνημείου.

Ο κ. Μπουτσακί συναντήθηκε και με την Ελληνίδα Πρόξενο και με τον Πατριάρχη Βαρθολομαίο, οι οποίοι ζήτησαν να σταματήσει η χρήση της Αγίας Σοφίας ως τζαμιού, αλλά δεν φαίνεται να τους έλαβε υπόψιν όπως θα έπρεπε.

Εξ οικείων τα βέλη

Η μετατροπή τόπων λατρείας στον χώρο της Ανατολής, για πρώτη φορά συζητήθηκε σε διεθνές επιστημονικό συνέδριο. Όπως λέει η εφημερίδα «Ανατολή», αυτό το πολύ ενδιαφέρον συνέδριο πραγματοποιήθηκε στις 10 και 11 Απριλίου, με τηλεδιάσκεψη. Ο επίσημος τίτλος του ήταν η «Μετατροπή Χώρων Λατρείας στην Ανατολία». Διοργανωτής ήταν η «Πλατφόρμα Θρησκειών και Πίστεων Ανατολής» (The Conversion of Spaces and Places of Worship in Anatolia by the Anatolian Religions and Beliefs Platform).

Η καθηγήτρια Umut Azak ήταν πολύ συγκεκριμένη ως προς το θέμα της Αγίας Σοφίας στο συνέδριο αυτό: «Η διαδικασία της μετατροπής σε μουσείο, (σ.σ. το 1934 από τον Κεμάλ Ατατούρκ) είναι συμβατή με την 'ιδεολογία' του νέου καθεστώτος. Το οποίο θέλει να διαρρήξει τους δεσμούς με το Οθωμανικό παρελθόν και να δημιουργήσει ένα νέο αφήγημα, που λαμβάνει υπόψιν δυτικά γνωρίσματα. Γι' αυτό η μετατροπή της Αγία Σοφίας σε μουσείο, όπως αναφέρεται στο κυβερνητικό διάταγμα, γίνεται στο όνομα της επιστήμης. Έτσι το μονοκομματικό καθεστώς της Ρεπουμπλικανικής Δημοκρατίας, επιλέγει να αφήσει πίσω το θρησκευτικό καθεστώς του μνημείου, χάρη του κοσμικού χαρακτήρα του καθεστώτος.

Το 2020 η απόφαση του Ερντογάν, ουσιαστικά ανέτρεψε αυτή την πολιτική και

επομένως η απόφαση του ήταν καθαρά πολιτική, όπως συνέβη και στις προηγούμενες περιπτώσεις.» Άλλοι ομιλητές μίλησαν για «λάφυρο» του σημερινού καθεστώτος.

Πάντως, η κακομεταχείριση του περικαλλούς μνημείου ήταν εμφανέστατη από τον περασμένο Μάιο. Τούρκοι πολίτες ανήρτησαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης φωτογραφίες, που μαρτυρούν πως η Αγία Σοφία έχει παραδοθεί στη βρωμιά και στην εγκατάλειψη.

«Αν δείτε τη σημερινή κατάσταση της Αγίας Σοφίας, θα σπάσει η καρδιά σας» σημειώνεται στο προφίλ Çirkin İstanbul (Άσχημη Κωνσταντινούπολη) στο twitter και στο Instagram. «Στις φωτογραφίες που δημοσιεύουμε φαίνεται πως είναι παραμελημένη και εγκαταλελειμμένη. Ακόμα και τα μικρότερα τζαμιά, σε κάθε γειτονιά, προστατεύονται και συντηρούνται καλύτερα. Εδώ, έχουμε ένα ιστορικό κτίριο, που βασανίζεται».

Οι φωτογραφίες αποτελούν αψευδείς μάρτυρες και παρουσιάζουν την εικόνα της παντελούς απουσίας κάθε προστασίας. Σε μία φαίνεται πως έχει γεμίσει σκόνη και βρωμιά το επάνω μέρος των ντουλαπιών όπου οι πιστοί αφήνουν τα παπούτσια τους. Σε άλλη διακρίνουμε σπασμένο το πόμολο της κεντρικής θύρας, 1500 ετών- από αυτή την πύλη έμπαινε ο αυτοκράτορας. Αλλού κρέμονται καλώδια, ενώ πινακίδες με χαρτιά A4 οδηγούν τους επισκέπτες σημειώνοντας πού επιτρέπεται και πού απαγορεύεται να πατήσουν. Τέλος, ο μετρητής θερμοκρασίας και υγρασίας, κοντεύει να μείνει από μπαταρία και δεν λειτουργεί. Πλαστικά σκαμνιά κατακλύζουν τον χώρο, ενώ ένα βαρύ όχημα είναι σταθμευμένο στην αυλή.

Όλα τα ντοκουμέντα της διεθνούς συνόδου της UNESCO, εδώ.

Πηγή: liberal.gr